

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

ВИНАРЧИК ОЛЕГ ПАВЛОВИЧ

УДК 34(477.8)''19''(091):343.2.01(438)''1932''(094.4)

**СИСТЕМА ПОКАРАНЬ
ЗА КРИМІНАЛЬНИМ КОДЕКСОМ ПОЛЬЩІ
1932 РОКУ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ
НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ**

Спеціальність 12.00.01 – теорія та історія держави і права;
історія політичних і правових учень

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Львів – 2021

Дисертація на правах рукопису

Робота виконана на кафедрі теорії та історії держави і права, конституційного та міжнародного права Львівського державного університету внутрішніх справ Міністерства внутрішніх справ України.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор
КОБИЛЕЦЬКИЙ Микола Мар'янович,
завідувач кафедри адміністративного
та фінансового права Львівського національного
університету імені Івана Франка

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
КОВАЛЬЧУК Віталій Богданович,
завідувач кафедри теорії та філософії права,
конституційного та міжнародного права
Інституту права, психології та інноваційної
освіти Національного університету «Львівська
політехніка»

кандидат юридичних наук
КРАМАР Сергій Іванович,
суддя Господарського суду Хмельницької області

Захист відбудеться 29 вересня 2021 року о 14 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 35.051.03 у Львівському національному університеті імені Івана Франка за адресою: 79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 14, ауд. № 249.

З дисертацією можна ознайомитися у Науковій бібліотеці Львівського національного університету імені Івана Франка (79005, м. Львів, вул. Драгоманова, 5).

Автореферат розісланий 27 серпня 2021 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

В. О. Семків

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Сучасне праворозуміння в Україні зазнає впливу двох, на перший погляд, взаємосуперечливих процесів – намагання держави досягти своєї ідентичності та інтеграція до Європейського Союзу та його правової системи. Історико-правова наука долає цю суперечність вивченням досвіду правового регулювання відносин на українських землях у складі різних держав. Такі дослідження дають можливість більш глибоко усвідомити загальноєвропейські закономірності розвитку правових інститутів, правові цінності, закладені в основу сучасних європейських стандартів державного та правового життя.

Актуальність окреслених у дисертації питань також пов'язана зі складними історично-обумовленими процесами впливу правової доктрини (правової науки) на становлення та розвиток окремих галузей права, в тому числі кримінального. Механізм реалізації правових доктрин у конкретних нормативно-правових актах потребує наукового вивчення не тільки з позицій сучасності, а й історичного досвіду. З огляду на це аналіз інститутів кримінального права Другої Речі Посполитої є актуальною спробою історико-правового дослідження дихотомії кримінально-правової доктрини та кримінально-правової політики на українських землях першої половини ХХ ст. Серед іншого поле дослідження усталить в українській історико-правовій науці розуміння кримінальних покарань на одному з етапів розвитку кримінального права в Україні.

Підхід до кримінального права міжвоєнної Польщі та одного з його інститутів – кримінальних покарань, з позицій української історико-правової науки зумовлюється також необхідністю аналізу тогочасного історико-правового контексту польсько-українських відносин загалом у міжвоєнний період, політичного режиму та його методів на українських землях Другої Речі Посполитої, кримінальної політики тогочасної Польської держави, кримінальних переслідувань учасників українських визвольних змагань. Особливий інтерес львівської наукової школи історії права та держави становить кримінально-правова доктрина, розроблена представниками міжвоєнної наукової кримінально-правової школи Львівського університету та роль її очільника професора Ю. Макаревича у кодифікації кримінального права.

Важливість теми дисертації визначається, в тому числі, недостатністю наукових досліджень зі згаданої проблематики. Поточний стан історіографії теми характеризується тим, що деякі питання кодифікаційних процесів у зазначений період, участь у них професора Ю. Макаревича, застосування окремих видів покарань проаналізовано здебільшого у контексті інших самостійних наукових проблем – історії польської державності та права,

історії судів і судівництва, історії польської поліції, історії юридичної науки та освіти, історії юридичного факультету Львівського університету.

Хронологічно дослідження обмежено періодом перебування західноукраїнських земель (Східна Галичина та Західна Волинь) у складі Республіки Польщі у міжвоєнний період 1921–1939 рр., яка увійшла в історію як Друга Річ Посполита.

Джерельна база дослідження заснована на архівних документах та матеріалах, що зберігаються у фондах Центрального державного історичного архіву України у м. Львові, Державного архіву Львівської області, Державного архіву Волинської області, Державного архіву Рівненської області. Проаналізовано нормативно-правові акти, які діяли у досліджуваній період, матеріали, які опубліковані у періодичних та статистичних виданнях, наукові праці, періодичні праці та інші історичні документи.

Теоретичні та методологічні засади досліджень міжвоєнної польської державності та права в українській історико-правовій науці сформував: І. Бойко, М. Кобилецький, О. Козоріз, В. Кульчицький, О. Липитчук, А. Макарчук, О. Малишев, К. Марисюк, І. Музика, В. Нор, В. Окіпнюк, П. Рекотов, Є. Ромінський, О. Самойленко, М. Сірий, Б. Тищик, Т. Пашук, І. Усенко, М. Ходаківський, Л. Худояр, О. Ярмиш та ін. При цьому дослідження вітчизняних науковців історії кримінального права в Україні необхідно доповнити вивченням системи покарань за кримінальним кодексом Польщі 1932 р., до складу якої входили західноукраїнські землі у міжвоєнний період 1921–1939 рр., що зумовило обрання теми дисертаційної роботи.

Мета і завдання дослідження. *Метою* є поглиблення наявних і вироблення нових історико-правових знань про джерела укладення, розробку та норми кримінального кодексу Польщі 1932 р. в частині системи покарань, а також особливості їх застосування на західноукраїнських землях.

Відповідно до поставленої мети дослідження спрямоване на вирішення таких **завдань**:

– з'ясувати стан наукового дослідження проблеми, описати її історіографію, сформувати джерельну базу дослідження, обґрунтувати його методологічні засади;

– охарактеризувати історико-правові процеси, які безпосередньо вплинули на становлення польського міжвоєнного кримінального права, його систематизацію, розвиток;

– виявити вплив тогочасної кримінально-правової доктрини на розвиток поняття кримінального покарання та систему кримінальних покарань, показати роль наукової кримінально-правової школи Львівського університету у процесі систематизації кримінального законодавства та правовому регулюванні кримінально-правових відносин;

– з'ясувати ознаки покарання та його мету за кримінальним кодексом 1932 р.;

– виокремити види покарань, порівняти їх, обґрунтувати систему кримінальних покарань;

– на основі узагальнення судової практики дослідити застосування кримінальних покарань на західноукраїнських землях у міжвоєнний період;

– оцінити вплив міжвоєнного польського кримінального права загалом та його інституту кримінальних покарань на становлення європейських стандартів кримінальної політики.

Об'єктом дисертаційного дослідження є кримінальні покарання, передбачені кримінальним кодексом Польщі 1932 р.

Предметом дослідження є історико-правові закономірності та особливості формування і адаптації системи покарань за кримінальним кодексом Польщі 1932 р. та їх застосування на західноукраїнських землях.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження здійснювалося в межах науково-дослідної теми кафедри теорії та історії держави і права, конституційного та міжнародного права Львівського державного університету внутрішніх справ «Держава і право: філософсько-правовий та теоретико-історичний виміри» (державний реєстраційний номер 0119U001414).

Методи дослідження. Головні підходи, методи та прийоми дослідження об'єднані принципом його всесторонності, обрані з врахуванням об'єкта та предмета дослідження – історико-правових явищ. Центральним у дослідженні був історико-правовий підхід, який забезпечив виявлення закономірностей та особливостей системи покарань за кримінальним кодексом Польщі 1932 р. та їх застосування на західноукраїнських землях.

Інституційний підхід доповнив історико-правовий, дозволив виявити реальне співвідношення між кримінально-правовою політикою Другої Речі Посполитої, розвитком кримінального права та застосуванням кримінальних покарань на західноукраїнських землях.

Спеціальними методами дослідження вважаємо історико-понятійний, аксіологічний та порівняльно-правовий. Історико-понятійний метод дозволив з'ясувати історичний зміст таких понять, як «кримінальне право», «злочин», «покарання» та багато інших. За допомогою аксіологічного та порівняльно-правового методу у дисертаційному дослідженні з'ясовано відповідність чи невідповідність тогочасних кримінальних покарань правовим цінностям європейських держав.

Систему й особливості застосування методів цього історико-правового дослідження проаналізовано в підрозділі 1.3.

Наукова новизна результатів дослідження полягає у тому, що дисертація є першим комплексним спеціальним науковим дослідженням системи

покарань за кримінальним кодексом Польщі 1932 року та їх застосування на західноукраїнських землях (1921–1939 рр.). У результаті проведеного дослідження сформульовано основні положення і висновки, яким притаманні елементи наукової новизни:

уперше:

- показано єдність та суперечливість (дихотомію) двох історико-правових процесів- розвитку польської кримінально-правової доктрини та кримінально-правової політики II Речі Посполитої у першій половині XX ст., їх зв'язок з трансформацією польської державності та становлення модерної правової системи Польщі. З'ясовано визначальну роль кримінально-правової доктрини у становленні тогочасного кримінального права Другої Речі Посполитої та його систематизації;

- виокремлено ознаки історичної наступності у розвитку кримінально-правового інституту покарань, з'ясовані правові догми, конструкції, аксіоми, презумпції, які стали основою кримінального кодексу 1932 р. Наголошено на особливій ролі наукової школи кримінального права Львівського університету (очільник Ю. Макаревич) у становленні та кодифікації польського кримінального права, зокрема інституту кримінальних покарань, розробці понятійно-категоріального апарату, тогочасної юридичної техніки;

- з'ясовано історичні закономірності та особливості розвитку кримінально-правового інституту покарань у Другій Речі Посполитій першої половини XX ст., серед яких як закономірності виділено формалізацію європейського розуміння поняття кримінального покарання як заходу державного примусу, який полягав у позбавленні або обмеженні прав і свобод винного у злочині, а як особливість – формування окремого інституту кримінальних покарань у системі польського кримінального права;

- описано види кримінальних покарань, передбачених польським кримінальним кодексом 1932 р., які утворювали певну систему і поділялися на основні й додаткові. До основних покарань належали смертна кара («kara śmierci»), ув'язнення (позбавлення волі) («kara więzienia»), арешт («kara aresztu»), штраф (грошове покарання) («grzywna»). Додатковими покараннями були: втрата громадянських прав («utrata praw publicznych»), втрата прав почесного громадянства («utrata obywatelskich praw honorowych»), втрата права професійної діяльності («utrata prawa wykonywania zawodu»), позбавлення батьківських прав чи опікунських («utrata praw rodzicielskich lub opiekunczych»), конфіскація майна та активів («przepadek przedmiotów majątkowych i narzędzi»), оголошення вироку в пресі («ogłoszenie wyroku w pismach»);

- на основі судової практики встановлено особливості застосування покарань за польським кримінальним кодексом 1932 р. на західноукраїнських землях. З'ясовано політику покарань щодо найпоширеніших злочинів, якими у 1937 р. були крадіжка та шахрайство (50% вчинених злочинів) і вироки щодо яких

були достатньо м'якими. Обґрунтовано особливий лібералізм судів до злочинів на ґрунті ревнощів («z miłości»). Навіть серед громадськості, як і серед суддів, була поширена думка, що цей «модний» злочин має бути покараний мінімально, бо не загрожує суспільству. Вбивцю, як правило, засуджували до шести місяців ув'язнення, а часто і цей вирок скасовували;

удосконалено:

– історико-правове розуміння кримінально-правової політики Другої Речі Посполитої (міжвоєнної Польщі) як організаційної, регулятивної й контрольної діяльності, спрямованої не тільки на боротьбу зі злочинністю, а й реалізацію влади певними індивідуумами та соціальними групами, становлення суверенної Польської держави та права згідно з національними, історичними та культурними традиціями, домінуючою релігією, державним устроєм та пануючою ідеологією;

– вчення про застосування державою кримінального закону та кримінальних покарань як засобу вирішення національних, соціальних, економічних, політичних та інших проблем шляхом встановлення чи посилення покарання за вчинення певних дій;

– положення про історико-правовий досвід застосування покарань за польським кримінальним кодексом 1932 р. на західноукраїнських землях, який засвідчив, що деякі покарання не відповідали тогочасним тенденціям розвитку кримінального права європейських держав і використовувались для трансформації держави в авторитарну, кримінального переслідування політичних опонентів тогочасної влади;

набули подальшого розвитку:

– догматичне розуміння кримінального покарання, реалізоване у кримінальному кодексі 1932 р., яке пов'язує ідею кримінального покарання, догму кримінального права та норми кримінального кодексу і забезпечує наступність у розвитку польського кримінального права;

– положення про кримінальну політику Другої Речі Посполитої як складову її правової політики щодо українців, скеровану на їх асиміляцію, а також проти націоналістичних (національно-визвольних) та комуністичних рухів, політичних спроб українського державотворення;

– знання про застосування кримінального кодексу 1932 р. та кримінальних покарань, передбачених ним, на західноукраїнських землях у період нацистської окупації 1941–1944 рр.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що вони можуть бути використані у процесі реформування сучасної системи правоохоронних органів України, кримінального законодавства; науково-дослідній діяльності; при підготовці навчально-методичних праць та у викладанні курсів «Історія держави і права України», «Історія держави і права зарубіжних країн», «Судові та правоохоронні органи», «Кримінальне право України» та ін.

Апробація матеріалів дисертації. Результати дослідження системи покарань за кримінальним кодексом Польщі 1932 року та їх застосування на західноукраїнських землях (1921–1939 рр.) були оприлюднені на наступних наукових та науково-практичних конференціях: Всеукраїнському круглому столі «*Державотворення та правотворення в контексті євроінтеграції*» (м. Львів, 03 грудня 2015 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «*Актуальні проблеми правових наук в євроінтеграційному вимірі*» (м. Харків, 16–17 грудня 2016 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «*Реформування національного та міжнародного права. Перспективи та пріоритети*» (м. Одеса, 20–21 січня 2017 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «*Міжнародне та національне законодавство: Способи удосконалення*» (м. Дніпро, 29–30 березня 2019 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «*Юридичні науки: Проблеми та перспективи*» (м. Запоріжжя, 21–22 червня 2019 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «*Національні та міжнародні стандарти сучасного державотворення: Тенденції та перспективи розвитку*» (м. Харків, 2–3 серпня 2019 р.); Міжнародній студентсько-аспірантській науковій конференції «*Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи*» (м. Львів, 22–23 квітня 2021 р.).

Публікації. Положення дисертації відображено в семи наукових статтях, які опубліковані у виданнях, що визнані фаховими з юридичних наук в Україні, чотири з яких включені до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща), один у науковому виданні, яке також включено до міжнародної наукометричної бази та зареєстроване в Міністерстві культури Словацької Республіки, а також семи тезах доповідей науково-практичних конференцій, у тому числі міжнародних.

Структура та обсяг дисертації. Структура роботи зумовлена предметом, метою та завданнями дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які об'єднують одинадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації становить 200 сторінок, з них основного тексту – 185 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **Вступі** обгрунтовано актуальність обраної теми, її зв'язок з науковими програмами, визначено мету та завдання дослідження. Охарактеризовано предмет і об'єкт дослідження. Розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, подано відомості про апробацію, впровадження у юридичну практику, публікації, структуру й обсяг роботи.

Розділ I «Історіографія, джерельна база та методологія дослідження» складається з трьох підрозділів і формує теоретичні та методологічні

засади, поняттєвий апарат вивчення покарань за кримінальним кодексом Польщі 1932 р. як історико-правового дослідження.

У підрозділі 1.1 «*Стан розроблення теми в науковій літературі*» стверджується про відсутність сформованої проблемної літератури в українській історико-правовій науці. Питання кримінальних покарань, розвитку та систематизації кримінального права, кримінально-правової політики міжвоєнної Польщі розглядалися українськими ученими у межах історіографії польської державності та права, організації та діяльності правоохоронних і правозахисних органів, територіального самоврядування, польсько-українських відносин та конфліктів на західноукраїнських землях, юридичної освіти та науки (зокрема, історії юридичного факультету Львівського університету).

У межах історіографії польської державності та права, а також української державності та права на західноукраїнських землях окремі питання міжвоєнної історії кримінального права та кримінальної політики розглядалися науковцями Львівської наукової історико-правової школи І. Бойком, М. Кобилецьким, В. Кульчицьким, О. Липитчук, В. Макарчук, І. Терлюком, Б. Тишиком та іншими. І. Бойко ввів історію міжвоєнного кримінального права на західноукраїнських землях у загальний історико-правовий контекст розвитку кримінального права в Україні. З метою досліджень впливу австрійського законодавства на правове регулювання діяльності польських правоохоронних органів та розвиток польського кримінального права у дисертації використані наукові праці професора В. Кульчицького. Спроби обґрунтувати соціальні, політичні та економічні засади кримінальної політики Польської держави у міжвоєнний період засновані на доктринальних положеннях наукових публікацій М. Кобилецького та Б. Тишика. Критично осмислена О. Липитчук судова практика дала змогу проаналізувати застосування кримінальних покарань на західноукраїнських землях Другої Речі Посполитої. На окрему увагу заслуговує доктринальний аналіз міжвоєнного польського кримінального права, здійснений у монографії про юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка.

Чимало наукових розвідок розглядають кримінальну політику Польської держави у міжвоєнний період в контексті українсько-польських відносин, зокрема кримінальних репресій щодо учасників українських визвольних змагань різних політичних переконань. У дисертації окремо виділено та з'ясовано зміст публікацій учасників польсько-української війни, учених української діаспори, зокрема О. Мегаса, О. Кузьми, М. Лозинського та інших.

У підрозділі 1.1 з'ясовано зміст польської історіографії проблеми. На відміну від української її системність забезпечує спеціальний предмет дослі-

дження – міжвоєнне кримінальне право та його окремі інститути, а також доктринальна основа – численні наукові праці Юліуша Макаревича. З таких позицій вагомим здобутком польської історіографії проблеми кримінальних покарань у міжвоєнний період є праці А. Редзика, С. Плази, А. Літинського та інших. Важливим етапом у розвитку польської історіографії проблеми є видання колективної праці за редакцією професора Аліції Гжешковяк «Кримінальне право у поглядах професора Юліуша Макаревича».

Окрім праць українських та польських науковців у дисертації аналізуються фундаментальні історичні та історико-правові публікації представників європейської історіографії, зокрема «Історія Польщі» Н. Дейвіса.

У підрозділі 1.2 «Джерельна база дослідження» найбільшу увагу отримали документальні джерела, зосереджені переважно в офіційних збірниках нормативно-правових актів та архівах. Основним офіційним виданням, в якому оприлюднювалися нормативно-правові акти був Збірник законів Речі Посполитої Польської. У досліджуваний період у ньому публікували закони, рішення уряду, укази президента, міжнародні угоди, підзаконні нормативні акти окремих міністерств. Збірник законів виходив з 1919 р. щорічно протягом всього існування Другої Речі Посполитої, а також після Другої світової війни.

Окрім нормативної джерельну базу складають архівні матеріали, з допомогою яких, передусім, вивчалися кодифікаційна діяльність та застосування кримінальних покарань на західноукраїнських землях. У дисертації використані неопубліковані документи, які зберігаються у Центральному державному історичному архіві у м. Львові (ЦДІА), Державному архіві Львівської області (ДАЛО), Державному архіві Волинської області (ДАВО), Державному архіві Рівненської області (ДАРО). У різних фондах цих архівів зберігаються матеріали кримінальних справ (акти оскарження, видані прокурором, протоколи допиту свідків та обвинувачених, вироки суду, відомості про особу засудженого, вчинене ним кримінально карне діяння, вид покарання), дослідження яких дозволило детально з'ясувати систему покарань за кримінальним кодексом Польщі 1932 р. та їх застосування на західноукраїнських землях. Особливо багатими на архівний матеріал виявилися фонди судових органів (ф. 151 ЦДІА у Львові, Апеляційний суд у Львові), прокуратури (ф. 158 ЦДІА у Львові, Генеральна прокуратура Речі Посполитої Польської у Львові), адвокатури (ф. 37 ЦДІА у Львові. Адвокат Шехович Степан). У дисертації узагальнено та введено до наукового обігу неопубліковані архівні матеріали.

Основною метою підрозділу 1.3 «Підходи та методи дослідження» було знайти баланс між спеціальними методами загальної історії держави та права та науки кримінального права, оскільки об'єкт дисертаційного дослідження може виступати об'єктом обидвох наук. За таких умов

перспективним видається комплексний дослідницький підхід, який би поєднував методи різних юридичних наук, зводив у єдину систему всі знання про предмет дослідження, інтегрував його.

В якості такого підходу у дослідженні виступає історико-правовий підхід, заснований на тезі про власну логіку розвитку права, у тому числі кримінального.

У межах цього підходу поєднання історико-понятійного, догматичного, аксіологічного, інституційного та системного методів забезпечило синергію знань про історичний розвиток поняття «кримінальне покарання», систему кримінальних покарань, розуміння мети і завдань у розвитку кримінально-правових догм тощо.

Використання описаних у підрозділі підходів, методів та прийомів дослідження підтвердили місце досліджуваного об'єкта саме у предметному полі історії права та держави.

Розділ 2 «Передумови, хід і результати кодифікації кримінального законодавства міжвоєнної Польщі» складається з чотирьох підрозділів, узагальнює та описує історико-правовий процес становлення міжвоєнного польського кримінального права та його систематизації.

У підрозділі 2.1 *«Правовий статус західноукраїнських земель у складі Польської держави»* з'ясовано політико-правові передумови уніфікації законодавства Другої Речі Посполитої, у тому числі кримінального, у межах державних кордонів, сформованих Версальською політичною системою в Європі.

Підрозділ описує роль польсько-українських конфліктів в уніфікації міжвоєнного кримінального права, яке в багатьох аспектах не відповідало правовій традиції та політичним інтересам українців.

Підрозділ 2.2 *«Особливості застосування на західноукраїнських землях австрійського та російського кримінального законодавства»* має за мету показати наступність та перервність у розвитку кримінального права на західноукраїнських землях у складі різних держав. У підрозділі показано не тільки вплив австрійських та російських пам'яток кримінального права на кримінально-правову доктрину міжвоєнної Польщі, а й на правосвідомість українців на західноукраїнських землях.

Підрозділ 2.3 *«Розробка та прийняття кримінального кодексу Польщі 1932 р.»* відтворює процес кодифікації кримінального права міжвоєнної Польської держави, акцентує на його особливостях та правовому забезпеченні.

У підрозділі з'ясовано роль Міністерства юстиції та Кодифікаційної комісії Другої Речі Посполитої в уніфікації та систематизації польського законодавства, у тому числі кримінального, організацію та функціонування Кодифікаційної комісії, характер її діяльності, місце у системі державного

апарату. Наголошено на ролі кримінально-правової доктрини, розробленої провідними науковими школами, насамперед, кримінально-правової наукової школи Львівського університету на чолі з професором Ю. Макаревичем у підготовці проєкту кримінального кодексу, а також на участі у діяльності Кодифікаційної комісії психіатрів, психологів, соціологів, спеціалістів судової медицини, юристів-практиків, насамперед суддів. Видатні тогочасні науковці намагалися втілити у нормах проєкту кримінального кодексу сучасні доктринальні досягнення, передусім щодо криміналізації діянь та кримінальних покарань. Вони також боролися з політичним тиском тогочасної влади, яка схилилася у кримінальній політиці до недемократичних, репресивних методів і засобів. Водночас широке обговорення проєкту кримінального кодексу сповільнювало роботу секції кримінального права Кодифікаційної комісії, яка збрала видатних теоретиків, що представляли різні концепції та тенденції у галузі кримінального права. Проєкт кримінального кодексу було затверджено у березні 1932 р. внутрішньою комісією Міністерства юстиції. Кримінальний кодекс набув чинності 1 вересня 1932 р.

У підрозділі 2.4 «*Структура та основні положення Кримінального кодексу Польщі 1932 р.*» описано структуру кримінального кодексу, його загальну та особливу частини, найважливіші засади тогочасного кримінального права. У кримінальному кодексі 1932 р. реалізовані найважливіші засади тогочасного кримінального права – «без закону немає ні злочину, ні покарання» («*nullum crimen, nulla poena sine lege*»), формальна рівність перед законом і гуманізм. Кодекс складався з 42 розділів і 295 статей, з яких 203 статті відносилися до особливої частини. Статті загальної частини визначали засади кримінальної відповідальності, намір учинити злочин, підбурювання у вчиненні злочину, види покарань, умовне засудження, умовне звільнення, покарання неповнолітніх, давність, співвідношення з спеціальними законами.

У кодексі 1932 р. реалізована кримінально-правова доктрина покарання як результату та наслідку злочинної дії, відтак, вини, яка поділяється на намір та нерозсудливість, побудована на теорії волі. Загалом кримінальний кодекс став яскравим історичним прикладом реалізації кримінально-правової доктрини, виробленої провідними науковцями та практиками міжвоєнної Польщі.

Розділ 3 «Інститут покарань за кримінальним кодексом Польщі 1932 р. та їх застосування на західноукраїнських землях» складається з чотирьох підрозділів, які послідовно пов'язують поняття та види злочинів з поняттям та видами покарань і застосуванням усіх покарань на західноукраїнських землях.

Підрозділ 3.1 «Поняття та види злочинів» з'ясовує поняття кримінального правопорушення та історико-правові аспекти його поділу на види.

У ньому детально проаналізовано перебіг дискусії щодо поділу кримінальних правопорушень на дві або три групи, в якій професор Ю. Макаревич відстояв свою наукову позицію про поділ кримінальних правопорушень на два види – злочини та проступки. В обґрунтуванні проекту кримінального кодексу також було визначено природу кримінального правопорушення, зазначено, що основою громадського порядку є правопорядок, а основною формою нападу (посягання) на нього є злочин. Крім цього, підбурювання до вчинення злочину було небезпечним діянням для громадського порядку, оскільки спрямовувалося на його порушення.

Основним критерієм поділу кримінально караних діянь на злочини та проступки слугували вид покарання та його суворість. Згідно норми артикулу 13 кримінального кодексу до злочинів віднесено діяння, за які передбачено відповідальність у вигляді смертної кари та ув'язнення на строк більше п'яти років, діяння, за які передбачено покарання у вигляді ув'язнення до п'яти років, арешт більше трьох місяців та штраф вище трьох тисяч злотих були проступками.

У підрозділі з'ясовано фактичну дефініцію поняття злочину з арт. 1 Розділу 1 загальної частини кримінального кодексу, яка узагальнено зводилася до того, що злочином вважалася дія, заборонена кримінальним законом, вчинена суб'єктом злочину, та за яку наступала відповідальність на основі закону, чинного в момент її вчинення.

Питання злочинності і караності діяння, а також поділу кримінальних правопорушень мало фундаментальне значення для розуміння поняття покарання та визначення його видів.

Підрозділ 3.2 «Поняття, мета та класифікація покарань» є центральним у дисертаційному дослідженні, оскільки критично осмислює його безпосередній предмет у логічному зв'язку з іншими питаннями дослідження.

Польський кримінальний кодекс 1932 р., як і багато інших кримінальних кодексів цього історичного етапу у розвитку кримінального права, не містить визначення (дефініції) покарання. Для з'ясування сутності цього поняття у підрозділі проаналізовано положення тогочасної філософії права та науки кримінального права щодо суті та мети покарання. Автор стверджує, що кодекс 1932 р. реалізував розуміння мети покарання, характерне для теорій виправлення, відплати та залякування.

У підрозділі здійснено класифікацію покарань, ознаками для якої виокремлено: рівень суворості покарання; порядок призначення покарання; вид прав особи, яких позбавляло або обмежувало покарання.

У підрозділі 3.3 *«Система покарань за кримінальним кодексом Польщі 1932 р.»* виокремлено та описано основні та додаткові покарання. Залежно від виду прав особи, яких вони позбавляли або обмежували, виділено чотири види основних покарань за кримінальним кодексом 1932 р. – смерт-

на кара, ув'язнення (позбавлення волі), арешт, штраф (грошове покарання). Смертна кара як покарання була предметом гострих суперечок не тільки серед науковців, а й у суспільстві загалом. Лише на третьому читанні проєкту Сейм більшістю голосів вніс смертну кару до переліку основних видів покарань, виявивши політичну волю, відмінну від позиції багатьох науковців та практиків. Покарання у вигляді позбавлення волі складалось тільки із ув'язнення та арешту, при цьому автори проєкту кодексу не вважали арешт ідентичним позбавленню волі, оскільки такий вид покарання, на їх думку, не мав виправного характеру та призначався з метою простої ізоляції особи без необхідності застосування до неї у пенітенціарних закладах цілей системи виправлення. Мінімальний термін позбавлення волі (ув'язнення) становив 6 місяців, максимальний – 15 років. Новацією кримінального кодексу 1932 р. була мета штрафу як кримінального покарання, яка враховувала два моменти – необхідність уникати покарання, пов'язаного з позбавленням волі, за вчинення злочинів невеликої тяжкості, а також чинити відчутний превентивний вплив на забезпечених громадян, для яких сплата невеликих штрафів не позначалася на їхньому матеріальному становищі. Штраф міг бути як основним, так і додатковим покаранням.

Перелік додаткових покарань, визначених арт. 44 кодексу був вичерпним: втрата громадянських прав; втрата прав почесного громадянина; втрата права професійної діяльності; позбавлення батьківських чи опікунських прав; конфіскація майна та активів; оголошення вироку в пресі. У підрозділі описано додаткові покарання та наголошено, що їх головною метою була охорона суспільства від злочинця, а не завдання йому обтяжень за скоєний злочин чи проступок.

Підрозділ 3.4 «Застосування кримінальних покарань за кодексом 1932 р. на західноукраїнських землях» узагальнює практику призначення судами та виконання покарань на західноукраїнських землях Другої Речі Посполитої. Призначення найсуворіших покарань – смертної кари та довічного ув'язнення розглянуто на прикладах кримінального переслідування українських націоналістів – членів ОУН. На основі архівних матеріалів у підрозділі з позицій дисертаційного дослідження аналізуються Варшавський і Львівський процеси ОУН, відповідність призначених покарань обставинам кримінальних справ.

У підрозділі також аналізується застосування інших кримінальних покарань переважно за найпоширеніші злочини – крадіжки та шахрайство.

Окремо аналізується інститут звільнення від відбування покарання, безпосередньо пов'язаний з інститутом кримінальних покарань. Вивчене дало підстави для висновку про два фактичні види звільнення від відбування покарання – умовне звільнення та умовне звільнення від покарання.

У підрозділі показано, що застосування кримінальних покарань за кодексом 1932 р. не припинилося нацистською окупацією західноукраїнських

земель. До мешканців окупованих територій, що ввійшли до Польського генерал-губернаторства, за окремі злочини застосовувалися кримінальні покарання, передбачені кодексом 1932 р. Відтак, інститут кримінальних покарань міжвоєнного кримінального права Другої Речі Посполитої став частиною історико-правового досвіду українців, який є основою для сучасного розвитку усіх галузей права, у тому числі кримінального.

ВИСНОВКИ

За предметом дослідження, згідно з визначеними у вступі науковими завданнями, в дисертації обґрунтовані такі основні положення, висновки і пропозиції, які спрямовані на досягнення поставленої мети. У висновках автор формулює основні наукові результати дисертаційного дослідження.

1. Польська держава міжвоєнного періоду – Друга Річ Посполита (Республіка Польща) утворилася в процесі розпаду трьох континентальних імперій – Австро-Угорської, Німецької та Російської, до складу яких входили польські та українські землі, у тому числі Східна Галичина та Західна Волинь. Історико-правовий процес становлення новочасної польської держави та уніфікованого польського права так чи інакше визначав розвиток правової системи, яка увібрала елементи правової спадщини попередніх імперій. Історичні суперечності у розвитку міжвоєнної польської державності, трансформація політичного режиму, стратегія асиміляції національних меншин наклали відбиток на державну політику у різних сферах суспільного життя. Невизначеність і нестабільність кримінально-правової політики породили її конфлікт з кримінально-правовою доктриною, яка розвивалася на кращих європейських зразках. Дихотомія кримінально-правової політики та кримінально-правової доктрини істотно стримувала розвиток кримінального права та його систематизацію. У дисертації доведено, що кримінальна політика Другої Речі Посполитої 30-х років ХХ ст. тяжіла до посилення кримінальних репресій на відміну від доктрини кримінального права, зорієнтованої на гуманізмі покарань.

2. Визначено особливості систематизації польського кримінального законодавства у ХХ ст., показано об'єктивну необхідність кодифікаційних процесів у повосенній Польщі.

Так, встановлено, що об'єктивними причинами кодифікації були: інтенсивний розвиток нових соціально-економічних і політичних відносин у ХХ ст., зміни в суспільно-економічному та політичному ладі Польської держави зумовлювали необхідність внесення змін, зокрема, до кримінального права; а до суб'єктивних причин – наявність у відродженої Польської держави правових норм різних правових систем: німецької, австрійської, французької, угорської та російської, які суттєво різнилися між собою, що

одночасно гальмувало правове забезпечення швидкого розвитку держави. Для їх усунення й уніфікації було здійснено кодифікаційні роботи, наслідком котрих у сфері кримінального права стало затвердження кримінального кодексу 1932 р., а також Закону «Про правопорушення», які слугували орієнтиром та основою для подальшого розвитку польського кримінального права, діяльності правоохоронних та судових органів.

3. Важливою новацією кримінального кодексу 1932 р. став поділ кримінально-караних діянь на злочини і проступки. Також виділено правопорушення, відповідальність за які врегульована окремим законодавчим актом. Розвиток інституту покарання у галузі кримінального права відбувався з урахуванням нових соціально-економічних і політичних відносин, при цьому, важко сказати, що такий був спрямований на гуманізацію кримінальних покарань. У різних регіонах Польщі були характерними певні види злочинів, що було наслідком специфічного соціального, економічного та культурного розвитку, однак покарання за такі часто не відповідали реальному стану речей, зокрема, суди м'яко карали професійних злочинців та рецидивістів, натомість швидко відправляли до в'язниці осіб, які вперше вчиняли кримінальне правопорушення.

Якщо засада гуманізму як принцип кримінального права не була сповна реалізована, то інші засади, а саме формальна рівність перед законом та демократизм переважно були забезпечені. У цьому кодекс відповідав основним напрямкам розвитку кримінального права демократичних європейських держав.

4. З'ясовано, що кримінальний кодекс 1932 р. не містив норм, у яких визначено поняття покарання та його мету. Під *покаранням* загалом розуміли захід державного примусу, який призначався від імені держави за обвинувальним вирокіом суду до особи, визнаної винною у вчиненні кримінально караного діяння, і полягав у втраті або обмеженні прав та свобод засудженого, повинен був бути соціально справедливим та соціально корисним як для засудженого, так і для інших осіб. Корисність покарання полягала у тому, що кара повинна застерігати від вчинення протиправних діянь у майбутньому та слугувати виправленню винної особи. Справедливість покарання полягала у тому, що воно мало бути: індивідуальним; відповідати тяжкості вчиненого злочину; диференційованим; однаковим для всіх. Мета покарання за польським кримінальним кодексом 1932 р. ґрунтувалась на положеннях різних наукових теорій про покарання, зокрема, виправлення, відплати й залякування, котрі були розвинуті у досліджуваній період і становила: попередження злочинів, кара як відплата за вчинений злочин, виправлення засудженого, відшкодування заподіяної шкоди, звільнення суспільства від злочинців тощо.

5. У системі покарань за кримінальним кодексом 1932 р. утвердився поділ на дві групи – основні покарання та додаткові покарання. Певним компромісом з доктринальним поділом покарань на три групи, який запро-

понували окремі члени Кодифікаційної комісії, було те, що деякі покарання могли використовуватися як основні, так і додаткові. Таким, зокрема, був штраф як кримінальне покарання.

Основні покарання – смертна кара, ув'язнення (позбавлення волі), арешт, штраф – відповідали тогочасним тенденціям розвитку кримінального права, зокрема зменшенню кількості різновидів покарань.

Додаткові покарання – втрата громадянських прав, втрата прав почесного громадянина, втрата права професійної діяльності, позбавлення батьківських чи опікунських прав, конфіскація майна та активів, оголошення вироку в пресі, реалізували одну з основних цілей кримінального покарання – позбавлення чи обмеження прав. Проте вони використовувалися і з антисуспільною метою, наприклад, позбавлення виборчих прав усувало з політичної боротьби не тільки окремих громадян, а й окремі політичні сили, чи представників національних меншин.

6. На основі аналізу архівних матеріалів щодо практики застосування покарань на західноукраїнських землях за польським кримінальним кодексом 1932 р. виявлено, що суди найчастіше застосовували до винних осіб такі покарання як штраф, ув'язнення або арешт; при цьому термін ув'язнення або арешту здебільшого не був тривалим. Натомість у політичних процесах проти членів ОУН судом було застосовано одне з найсуворіших покарань – смертну кару або довічне ув'язнення.

Застосування архівних матеріалів дозволило більш повно відобразити та проаналізувати практичне застосування норм кодексу.

Разом з цим, дослідивши обрану нами проблематику, можна безумовно стверджувати, що елементи правової держави у міжвоєнній Польщі все таки були збережені і судові процеси проводилися на основі норм права, зокрема кримінального кодексу Польщі та кримінального процесуального кодексу Польщі за участі адвокатів та преси. Існувала можливість апеляційного та касаційного оскарження.

Детальне вивчення та аналіз архівних документів дозволило об'єктивно підійти до розуміння кримінально-правового регулювання на території Західної України у складі Польщі, визначити опосередковану роль кодексу та його норм у створенні авторитарного режиму та дискримінації українців.

7. Кодифікація кримінального права у міжвоєнній Польщі, результатом якої стала формалізація напрацювань тогочасної кримінально-правової доктрини, у тому числі щодо інституту покарань, є складовою історико-правового досвіду українців західноукраїнських земель. Попри позитивні та негативні сторони цього досвіду він може бути основою для кримінально-правової політики сучасної України, одним з найважливіших питань якої є питання про форми та види кримінально-правового реагування держави на вчинений злочин. Кодекс 1932 р. звужив коло кримінальних покарань,

особливо основних, фактично до трьох – смертна кара, яку можна замінити на довічне ув'язнення, ув'язнення та штраф. Відтак, кодекс реалізував, принаймні на доктринальному рівні, загальноєвропейську тенденцію для демократичних держав. Ця тенденція знайшла доктринальне відображення серед ідей робочої групи з питань розвитку кримінального права Комісії з питань правової реформи, до складу якої увійшли провідні науковці в галузі кримінального права з різних закладів вищої освіти України. Основна ідея робочої групи співзвучна з ідеями провідних учених – учасників Кодифікаційної комісії, зокрема професора Львівського університету Ю. Макаревича. Вона зосереджується на двох покараннях – штрафі та позбавленні волі на певний строк. Те, що така доктрина кримінального права міжвоєнної Польщі залишається актуальною, відповідає міжнародним та європейським стандартам, засвідчує історико-правову цінність кодифікації міжвоєнного кримінального права у Другій Речі Посполитій.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. **Винарчик О. П.** Кодифікація кримінального права у міжвоєнній Польській державі на початку ХХ століття. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія юридичні науки.* 2016. Вип. 3. Т. 3. С. 12–16.
2. **Винарчик О. П.** Система покарань за кримінальним кодексом Польщі 1932 року. *Науковий збірник. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції.* 2017. Вип. 6 Т. 1. С. 12–17.
3. **Винарчик О. П.** Укладення польського кримінального кодексу 1932 р., його джерела, структура, зміст та особливості. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія право.* 2017. Вип. 44. Т. 1. С. 7–11.
4. **Винарчик О. П.** Смертна кара, як основне покарання за кримінальним кодексом Польщі 1932 р. *Науковий вісник публічного та приватного права.* 2019. № 1. С. 15–19.
5. **Винарчик О. П.** Злочин за кримінальним кодексом Польщі 1932 р. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: юридичні науки.* 2019. № 4. Т. 30 (69). С. 21–25.
6. **Винарчик О. П.** Звільнення від відбування покарання за кримінальним кодексом Польщі 1932 р. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «юриспруденція»* 2019. № 39. С. 9–14.
7. **Винарчик О.** Практика застосування окремих норм кримінального кодексу Польщі 1932 р. у політичних процесах щодо членів ОУН. *Visegrad Journal on Human Right.* Братислава. Словацька Республіка. 2021. № 2. С. 197–202.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

8. **Винарчик О. П.** Підстави включення західноукраїнських земель у склад міжвоєнної польської держави. *Державотворення та правотворення в контексті євроінтеграції*: Тези доповідей, виступів і повідомлень учасників Всеукраїнського круглого столу. (м. Львів, 03 грудня 2015 р.). Львів, 2015. С. 32–38.

9. **Винарчик О. П.** Кримінальне законодавство на західноукраїнських землях у складі Австрії та Австро-Угорщини. *Актуальні проблеми правових наук в євроінтеграційному вимірі*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 16–17 грудня 2016 р.). Харків, 2016. С. 10–13.

10. **Винарчик О. П.** Включення західноукраїнських земель у склад міжвоєнної польської держави: міжнародно-правовий вимір. *Реформування національного та міжнародного права: Перспективи та пріоритети*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 20–21 січня 2017 р.). Одеса, 2017. С. 6–9.

11. **Винарчик О. П.** Вклад львівських правників у досягнення польської кодифікаційної комісії щодо кодифікації кримінального права (1919–1939). *Міжнародне та національне законодавство: Способи удосконалення*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 29–30 березня 2019 р.). Дніпро, 2019. С. 11–14.

12. **Винарчик О. П.** Додаткові покарання за кримінальним кодексом Польщі 1932 року. *Юридичні науки: Проблеми та перспективи*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 21–22 червня 2019 р.). Запоріжжя, 2019. С. 9–12.

13. **Винарчик О. П.** Поняття та види злочинів за кримінальним кодексом Польщі 1932 року. *Національні та міжнародні стандарти сучасного державотворення: Тенденції та перспективи розвитку*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 2–3 серпня 2019 р.). Харків, 2019. С. 7–10.

14. **Винарчик О.** Суб'єкт злочину за кримінальним кодексом Польщі 1932 року. *Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи*: матеріали Міжнар. студ.-аспірант. наук. конф. (м. Львів, 22–23 квітня 2021 р.). Львів, 2021. С. 285–288.

АНОТАЦІЯ

Винарчик О. П. Система покарань за кримінальним кодексом Польщі 1932 року та їх застосування на західноукраїнських землях. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень. – Львівський національний університет імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, Львів, 2021.

У дисертації на підставі аналізу нормативно-правових актів, чинних на західноукраїнських землях у досліджуваній період, наукової літератури, архівних документів та інших писемних джерел комплексно досліджено систему та види покарань за кримінальним кодексом Польщі 1932 року та їх застосування на західноукраїнських землях у складі Республіки Польщі (1921–1939 рр.).

Виокремлені політико-правові передумови розроблення та прийняття польського кримінального кодексу 1932 року. З'ясовано, що процес кодифікації кримінального права міжвоєнної Польщі проходив у декілька етапів.

Розкрито види покарань за польським кримінальним кодексом 1932 року, висвітлено їх суть, зміст, особливості, порядок застосування та виконання.

Констатовано результативність роботи Кодифікаційної комісії та доктринальну синтетичність правового акта, прийнятого в результаті систематизації міжвоєнного кримінального права.

Аналіз роботи та результатів Кодифікаційної комісії дозволив співвіднести тогочасну кримінальну доктрину та кримінальну політику Польської держави. Вплив кримінальної політики та її трансформацій репресивного характеру, особливо щодо представників національних меншин, простежено у застосуванні кримінальних покарань судами на західноукраїнських землях.

В умовах реформування кримінального законодавства України запропоновано звернути увагу на досвід щодо термінологічної чіткості норм кодексу, юридичну техніку в цілому, призначення та заміну покарань, а також шляхи та умови звільнення від відбування такого.

Ключові слова: міжвоєнна Польща, Кодифікаційна комісія, протокол засідання, кримінальний кодекс, злочин, проступок, покарання, додаткові покарання.

АННОТАЦІЯ

Винарчик О. П. Система наказаний по уголовному кодексу Польши 1932 года и их применение на западноукраинских землях. – Квалификационный научный труд на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.01 – теория и история государства и права; история политических и правовых учений. – Львовский национальный университет имени Ивана Франко, Львов, 2021.

В диссертации на основании анализа нормативно-правовых актов, действующих на западноукраинских землях в исследуемый период, научной литературы, архивных документов и других письменных источников

комплексно исследовано систему и виды наказаний по уголовному кодексу Польши 1932 г. и их применение на западноукраинских землях в составе Республики Польши (1921–1939 гг.).

Выделены политико-правовые условия разработки и принятия польского уголовного кодекса 1932 г. Процесс кодификации уголовного права междувоенной Польши проходил в несколько этапов.

Раскрыты виды наказаний по польскому уголовному кодексу 1932 г., освещено их сущность, содержание, особенности, порядок применения и исполнения.

Констатировано результативность работы Кодификационной комиссии, доктринальную синтетичность правового акта, принятого в результате систематизации междувоенного уголовного права.

Анализ работы и результатов Кодификационной комиссии позволил соотнести уголовную доктрину и уголовную политику Польского государства. Влияние уголовной политики и ее трансформации репрессивного характера, особенно относительно представителей национальных меньшинств, прослежено в применении уголовных наказаний судами на западноукраинских землях.

В условиях реформирования уголовного законодательства предложено обратить внимание на опыт относительно терминологической четкости норм кодекса, юридическую технику в целом, назначение и изменение наказаний, а также пути и условия освобождения от отбывания наказаний.

Ключевые слова: междувоенная Польша, Кодификационная комиссия, протокол заседания, уголовный кодекс, преступление, проступок, наказание, дополнительные наказания.

ANNOTATION

Vynarchyk O. P. The system of penalties under the Polish Criminal Code of 1932 and their application in the western Ukrainian lands. – The qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

The dissertation on competition of a scientific degree of the candidate of legal sciences for a specialty 12.00.01 – the theory and history of state and law; the history of political and legal doctrines. – Ivan Franko National University of Lviv, Ministry of Education and Science of Ukraine, Lviv, 2021.

In the dissertation on the basis of the analysis of the normative-legal acts in force in the western Ukrainian lands in the studied period, scientific literature, archival documents and other written sources the system and types of penalties under the Polish Criminal Code of 1932 and their application in the western Ukrainian lands as part of the Republic of Poland (1921–1939) are comprehensively investigated.

The analysis of historiographical material on the research topic is carried out, the particularities of the development of the outlined problems are clarified. The classification of the array of historiographical literature according to the problem-chronological criterion for four periods is carried out. The source base of the research is characterized, which includes normative-legal acts, published materials and unpublished documents from archival collections.

The political and legal preconditions for the development and adoption of the Polish Criminal Code of 1932 are highlighted. It is found that the process of codification of the criminal law of interwar Poland took place in several stages.

The types of penalties under the Polish Criminal Code of 1932 are revealed, their essence, content, features, order of application and execution are covered.

The effectiveness of the work of the codification commission and the doctrinal syntheticity of the legal act adopted as a result of systematization of interwar criminal law are stated.

Considerable attention is paid to the activities of the Professor of Y. Makarevych Lviv University and other representatives of the scientific criminal law school of Lviv University.

Analysis of the work and results of the codification commission allowed to correlate the criminal doctrine of that time and criminal policy of the Polish state. The impact of criminal policy and its repressive transformations, especially on members of national minorities, has been traced to the application of criminal penalties by courts in western Ukrainian lands.

Considerable attention is paid to the death penalty as the main and most severe punishment, the form of its execution and the possibility of replacing it with another punishment in the form of imprisonment.

Special attention is paid to the opinions of the members of the Codification Commission on the need for appropriate penalties, the expediency of their application.

It is found that the provisions of the code did not provide for the definition of the concepts of crime, punishment, responsibility, the subject of the crime, and such could be «built» taking into account its requirements.

In the context of reforming the criminal legislation of Ukraine, it is proposed to pay attention to the experience of terminological clarity of the norms of the Code, legal techniques in general, the appointment and replacement of penalties, as well as ways and conditions of exemption from serving such.

Keywords: interwar Poland, Codification Commission, minutes of the meeting, Criminal Code, crime, misdemeanour, penalty, additional penalties.

Підписано до друку 26.08.2021 р. Формат 60x84/16
Обсяг 0,9 авт. арк.
Тираж 100 прим. Папір офсетний.

Друк: ФОП Кундельська В.О.
79037, м. Львів, вул. Студинського, 4.
Виписка з ЄДР серія АА № 543619 від 22.10.2007 р.
Тел.: 096 270 62 87; 050 227 91 39.
e-mail: genaprint@gmail.com

